

onderlinde

stook

wijzer

Een handleiding voor
veilig gebruik van
kachel en open haard

Stoken, houd het gezellig

Een open haard of kachel zorgt voor warme en sfeer in huis. Maar stoken brengt ook risico met zich mee. Elk jaar moet de brandweer honderden malen uitrukken om een schoorsteenbrand te blussen. De schade kan groot zijn. In het ergste geval leidt een schoorsteenbrand zelfs tot de totale verwoesting van een pand. Gelukkig kunt u veel doen om schoorsteenbrand te voorkomen. In deze Stookwijzer zetten we het hoe en waarom van veilig stoken op een rij. We besteden hierbij aandacht aan alle elementen rondom het stoken, van de brandstof tot het rookkanaal. En natuurlijk de stooktechniek zelf. Want veilig stoken is een kwestie van verstand.

Een goed begin

Voor een sfeervolle schouw in huis zijn tegenwoordig tal van mogelijkheden. Van een conventionele open haard of houtkachel tot een model dat gebruik maakt van gas of elektra. Waar u voor kiest, is voor een groot deel afhankelijk van persoonlijke smaak. Zo valt de één voor de charme van 'vuurtje stoken', terwijl een ander graag zonder al te veel moeite wil genieten van een mooi vlammen spel. Ook het rendement kan een rol spelen. Bij een open haard verdwijnt het grootste deel van de warmte direct naar buiten via het rookkanaal. Als u vooral wilt profiteren van extra warmte in huis, kunt u dus beter een kachel kiezen.

Werk voor de vakman

Elke verwarmingsvorm heeft zijn eigen technische voorschriften. Bovendien stelt het Bouwbesluit uiteenlopende eisen aan het rookkanaal, zoals het materiaal, het verloop van het kanaal en eventueel een speciale omkokering. Een erkend installateur kan u informeren over de juiste keuze in uw situatie. Hij is ook de aangewezen persoon voor een veilige installatie van uw stooktoestel en het rookkanaal. Hierbij zorgt de vakman ook voor een goede afstemming van de capaciteit van de kachel en de lengte en diameter van het rookkanaal. Deze zaken zijn namelijk van groot belang voor een optimale trek van de schoorsteen. Zodat u aangenaam én veilig kunt stoken. Een erkend installateur voldoet aan de strenge eisen van de branchevereniging Het Sfeerverwarmingsgilde. Meer informatie, waaronder de adressen van de erkende bedrijven, vindt u op www.sfeerverwarming.nl.

Uitmondning en overkapping van het rookkanaal

Om te voorkomen dat rook terugstroomt in de kamer, is het belangrijk waar het rookkanaal uitmond. Bij een schuin dak is dit meestal vlak bij de nok van het dak, waarbij de schoorsteen liefst boven de nok uitsteekt. De vakman kan u hierover adviseren. Verder zijn er verschillende soorten kappen voor het rookkanaal.

Elk met een bijzondere functie. Heeft u bijvoorbeeld een rieten dak, dan is een vonkenvanger verplicht. Daarnaast is er de kraaienkap, waarmee u het vogels moeilijk maakt om uw schoorsteen binnen te vliegen. Nuttig, want een vogelnest in de schoorsteen belemmert de trek en vergroot de kans op schoorsteenbrand. We noemen tenslotte de trekkap, die de trek van een schoorsteen bevordert.

Ventilatie is een must

Om goed te kunnen stoken, is voldoende lucht nodig in de ruimte waar de kachel staat. Vooral in moderne, goed geïsoleerde woningen kan de natuurlijke luchttoevoer beperkt zijn. Het kan dan nodig blijken om een extra opening te maken voor voldoende ventilatie. Overigens is ventilatie bij gebruik van een gaskachel extra belangrijk. Want wanneer er onvoldoende zuurstof bij de vlam van de kachel komt, kan koolmonoxide ontstaan. Dit zeer giftige, reukloze gas eist nog elk jaar verschillende slachtoffers.

Onderhoud

Veilig stoken vraagt om regelmatig onderhoud. Zo moet het rookkanaal minimaal één keer per jaar worden geveegd. Stookt u drie à vier keer per week, dan is vaker vegen noodzakelijk. Omdat schoorsteenvegen specialistisch werk is, kunt u hiervoor het beste een professionele schoorsteenveger inschakelen die is aangesloten bij de Algemene Schoorsteenvegers Patroon Bond (ASPB). Via de website www.aspb.nl kunt u een erkend en gediplomeerd schoorsteenveger bij u in de regio vinden.

Bij het vegen wordt meestal een zware kogel door het rookkanaal geleid. De binnenzijde van het rookkanaal mag dan ook niet te kwetsbaar zijn. Verder mag het kanaal geen vernauwingen, scherpe bochten of loze ruimten bevatten. Dit maakt vegen namelijk erg lastig of zelfs onmogelijk. Het vegen gebeurt bij voorkeur van boven naar beneden. De schoorsteenveger kan dan ook meteen de eventuele vonkenvanger inspecteren en controleren of er geen vogelnest onder de kap zit. Na elk stookseizoen moet u de kachel (laten) controleren, inclusief de afdichtingen, vuurmond, rooster, asla, deuren en schuiven. Ook de verbindingspijp naar de schoorsteen verdient dan een inspectie.

Schoorsteenbrand

Ontstaan en voorkómen

Een schoorsteenbrand ontstaat meestal doordat de aanslag (creosoot) in het rookkanaal in brand vliegt. Creosoot is een teerachtige afzetting, die bij een temperatuur van 300 graden Celsius ontbrandt. Deze temperatuur is zó bereikt bij het stoken van de kachel of open haard. Creosoot vormt zich vooral wanneer u een verkeerde stooktechniek hanteert of onjuiste brandstof gebruikt. Ook de diameter en de isolatie van het rookkanaal spelen een belangrijke rol bij de vorming van creosoot. Om brand te voorkomen, moet u zorgvuldig stoken en het rookkanaal minimaal eens per jaar laten vegen. Maar het belangrijkste blijft een brandveilig geconstrueerd rookkanaal. Mocht er dan toch brand ontstaan – bijvoorbeeld door een vogelnest dat vlam vat - dan blijft de brand beperkt tot het rookkanaal zelf.

Wat te doen bij schoorsteenbrand

Een schoorsteenbrand ontstaat vaak net nadat u de kachel heeft aangemaakt. U herkent de brand aan een bulderend geluid in het rookkanaal. Hooft u dit, sluit dan de schoorsteenklep en de luchttoevoer of de deurtjes van de kachel. Waarschuw vervolgens altijd de brandweer. Probeer nooit de brand te blussen met water. U kunt wel zout, zand of soda gebruiken om de vlammen te doven. Ook een schuim- of poederblusser is geschikt. Ventileer de ruimte direct nadat u het vuur heeft gedoofd. Na een schoorsteenbrand moet u uw schoorsteen laten vegen en inspecteren.

Zorgvuldig en veilig stoken

Een deskundig aangelegd rookkanaal en goed onderhouden stooktoestel zijn onmisbaar voor veilig stoken. Maar de manier waarop u stookt, is zeker zo belangrijk. Dit begint met de keuze voor de juiste brandstof, bijvoorbeeld schoon, droog hout of speciale briketten. Welke stooktechniek de juiste is, hangt samen met het stooktoestel.

Het stoken van een open haard

Bij een haard met open vuur is eigenlijk altijd voldoende lucht aanwezig. U regelt het vuur dan met de hoeveelheid brandstof. Ga hierbij verstandig te werk en maak het vuur niet te groot. Gebruik nooit de schoorsteenklep om het vuur te regelen! Bij het stoken moet de klep altijd volledig geopend zijn. Rooster nooit vlees of andere etenswaren in de haard. De damp zet zich af in de schoorsteen en dit verhoogt de kans op schoorsteenbrand.

Het stoken van een kachel

Bij een kachel regelt u het vuur door meer of minder lucht in de kachel toe te laten. Als u veel brandstof gebruikt, is het moeilijker om de juiste hoeveelheid lucht in te stellen. Het is dus beter om regelmatig een kleine hoeveelheid brandstof toe te voegen. Regel de luchttoevoer zodanig dat het vuur met heldere vlammen en weinig rook brandt. Sommige kachelstokers hebben een verkeerde stooktechniek. Ze vullen de kachel met hout, openen de schuiven en kleppen en laten de kachel lekker loeien. Als het

dan warm wordt in huis, sluiten ze de schuiven en kleppen weer. Dit noemen we temperen. Maar hierdoor wordt de temperatuur in de schoorsteen te laag en ontstaat er condens en teerafzetting (creosoot). En dat vergroot de kans op schoorsteenbrand. Met een thermometer kunt u in de gaten houden of de temperatuur niet onder de juiste waarde van minimaal 60 graden Celsius daalt.

Stoken met hout

Goed brandhout

Stookt u met hout, kies dan voor houtsoorten als (haag)beuk, eik, acacia, kastanje, populier, linde en berk. Gebruik alleen schoon en droog hout, nooit gelakt of geveerd hout. Over het algemeen moet brandhout voor gebruik minstens één jaar op een droge en winderige plaats drogen. Een ideale plek is bijvoorbeeld onder een afdak tegen een gevel en afgedekt aan de zijkanten. Kleine, gekloofde houtblokken drogen sneller dan grote blokken.

Houtsoort	Droogtijd
Den, populier	1 jaar
Linde, wilg, spar, berk, es, els	1,5 jaar
Fruitboom, beuk	2 jaar
Eik	2,5 jaar

Veilig stoken - stappenplan

Stap 1

Leg kleine houtjes los op een paar proppen papier en steek deze aan. Gebruik hiervoor nooit spiritus of andere vloeibare brandstoffen! Dit kan zorgen voor ontploffingen of steekvlammen.

Stap 2

Leg vervolgens grotere stukken hout op het vuur. Gebruik niet teveel hout tegelijk, maar vul regelmatig bij. Zo kan de kachel of open haard op volle capaciteit doorbranden.

Stap 3

Stook het liefst met maximale luchttoevoer en stapel het hout niet te dicht op elkaar. Zo kan er voldoende zuurstof bij het vuur komen.

Stap 4

Laat het vuur zo lang mogelijk uitbranden. Maar laat het niet 's nachts zachtjes nasmeulen. Bij nasmeulen vindt namelijk onvolledige verbranding plaats, waarbij schadelijke gassen ontstaan. Doof het vuur dus volledig met zand of sluit de luchttoevoer af.

Tot slot

Allesbrander bestaat niet

Hoewel de naam wel gebruikt wordt, willen we beklemtonen dat een allesbrander niet bestaat! Voor veilig stoken moet u droog, harsvrij hout gebruiken als brandstof of bijvoorbeeld speciaal voor houtkachels gemaakte briketten. U mag dus nooit stoken met kranten, nat hout, spaanplaat, geverfd of geïmpregneerd hout! Gebruik ook geen kunststof (plastic), vloerbedekking, rubber of huishoudelijk afval. Deze stoffen zorgen voor ernstige luchtvervuiling - zowel buiten als binnen - en vergroten de kans op schoorsteenbrand en een snellere slijtage van het rookkanaal. Droog hout is dus het aangewezen materiaal voor uw haard of kachel. Het zorgt voor het beste verbrandingsproces, geeft meer warmte af en is beter voor uw kachel en rookkanaal. Bovendien is het veiliger en ook nog eens beter voor het milieu.

Twijfels over uw schoorsteen?

Tegenwoordig maken steeds meer schoorsteenvegers gebruik van de moderne techniek om met een camera het rookkanaal te inspecteren. Scheuren, obstakels en onvolkomenheden in het rookkanaal worden hierbij blootgelegd. Op deze wijze wordt het hele rookkanaal onderzocht en kan een exacte diagnose gesteld worden. De camera-inspectie geeft u inzicht of u veilig kunt stoken.

Stookwijzer

Een open haard of kachel zorgt voor warmte en sfeer in huis. Maar stoken brengt ook risico met zich mee. Elk jaar moet de brandweer honderden malen uitrukken om een schoorsteenbrand te blussen. Deze stookwijzer is een handleiding voor veilig gebruik van kachel en open haard.

Goed verzekerd?

Ontstaat er ondanks alle voorzorgsmaatregelen toch een keer brand, dan wilt u natuurlijk goed verzekerd zijn. Wilt u hierover volledige zekerheid? Neem dan vrijblijvend contact op met één van de kantoren van de onderlinge verzekeringsmaatschappijen. Er zijn er veertig door heel Nederland, dus er is altijd een kantoor bij u in de buurt. U vindt ze op www.ovmsom.nl. Met onze snelle service en gedegen advies op maat nemen we u graag alle zorgen uit handen.

Deze stookwijzer is een initiatief van samenwerkende onderlinge verzekeringsmaatschappijen.

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de vervaardiging van deze brochure, wordt er geen aansprakelijkheid aanvaard voor eventuele schade die voortvloeit uit het treffen van maatregelen of het opvolgen van adviezen, zoals die zijn vermeld in deze brochure.